

minnassa ei voi sivuuttaa, mikäli halutaan pysyä kehityksessä mukana. Kykenemmekö kansainvälistymään nykyisillä rakenteilla, kun yksikkömme ja yrityksemme ovat kovin pieniä ja hajallaan alan laajempaa kansainvälistymistä ajatellen. Myös kansainvälisten kumppanuuksien hakeminen ja liittoutumiin mukaanmeno on ollut meidän alallamme muihin verrattuna aika vähäistä.

Tavoitteeksi toimiva ajantasallapito

Tärkein tulevaisuuden haaste on jo kerättyjen aineistojen ajantasallapito ja tarpeellisten uusien tietoryhmien kerääminen. Ajantasaistuksessa näyttää lisäksi vaatimukseksi tulevan, ettei tietyn väliajoin tapahtuva päivitys enää riitä vaan tarve muuttuu kohti lähes reaaliaikaista päivitystä. Kun sijainnin ja geometrian kuvaaminen on kartastotehtävien keskeinen tehtävä, niin näiden muutokset on saatava nopeasti palvelimille, joista aineistoja käyttösovelluksiin haetaan. Se, millaisia keinoja muutosten jahtaamisessa opimme löytämään, tulee ratkaisuun menestyksemme. Ajantasaistuksessa lähes kaikkien aineistojen osalta tähän asti on perusvaihtoehto ollut, että ne pääsevät ikääntymään niin paljon, että taloudellisin keino on tehdä ne kokonaan uudestaan. Kun aineistot ovat saavuttaneet tyydyttävän tason noussee muutoksen keräämisen kustannusta tärkeämmäksi muutoksen havaitseminen ja päivittäminen käyttäjien saataville. Ratkaisua, että kohteen muuttaja hoitaa päivittämisen, ei käytännössä näytä olevan kovin helppoa toteuttaa edes lainsäädännön keinoilla. Tämän takia ammattimaisille maastonmuutosten kerääjille ja yleisiin tietokantoihin päivittäjille työmaata tulevaisuudessakin riittää. Työprosessit kuitenkin on osattava muuttaa juuri tähän työhön sopiviksi.

**Maanmittausneuvos
RISTO NUUROS
Maanmittauslaitos
risto.nuuros@nls.fi**

Talkootyössä museotoiminnan voima

– maanmittarien museotoimintaa

Tekniikan museon maanmittaustekniikan osasto pyrkii antamaan kuvan alan kehityksestä maassamme. Osaston kokoelmiin pyritään hankkimaan eri aikoina Suomessa käytettyjä maanmittausalan välineitä ja kojeita, alaan liittyvää kirjallisuutta, valokuvia, karttoja ja asiakirjoja ym. sekä erikoisuutena alaa koskevaa muistitietoa ääninauhoina.

Suomen Maanmittari-Yhdistyksen aikakauskirjassa helmikuulta 1932 toteaa **Alfred A. Gustafsson** melkoisen osan vanhoista maanmittauskojeista, varsinkin 1600-luvulta ja 1700-luvun alkupuoliskolta, joutuneen hukkaan. Yhtä ja toista saattaisi Gustafssonin mielestä kuitenkin vielä löytyä. Tähän viittasi hänen mielestään mm. se, että maanmittariyhdistyksen vuonna 1896 pidetyn toisen varsinaisen kokouksen yhteydessä toimeenpannussa tilapäisessä maanmittauskojeiden näyttelyssä vanhat kojeet olivat ihmeteltävän hyvin edustettuina, vaikka näyttelyä toimeenpantaessa ei tätä puolta ollut erityisesti painotettu eikä liioin pyydetty näyttelyesineitä maanmittarikunnan ulkopuolelta. Gustafsson piti hyvin todennäköisenä, että vanhimpien maanmittarisukujen tai yksityisten keräilijöiden hallussa vielä olisi vanhoja maanmittauskojeita. Kysymys oli vain niiden keräämisestä ja järjestämisestä. Tähän olisi kansan keskuudessa toimivilla maanmittausinsinööreillä parhaat edellytykset.

Jos keräys tuottaisi riittävästi tuloksia, oli siten muodostuva ”maanmittausmuseo” ajateltu sijoitettavaksi maanmittaushallituksen taloon. Gustafsson ehdotti ajatuksen toteuttamista kesään 1933 mennessä, jolloin maanmittauslaitos vietti 300-vuotisjuhlaansa. Silloisen pääjohtaja **Väinö Ahlan** johdolla ryhdyttiinkin toimeen. Maanmittaushallituksen koelmista ja läänien maanmittauskont-

toista sekä maanmittausinsinööreiltä – virassa olevilta ja virasta jo eronneilta – sekä yksityisiltä henkilöiltä saatiin odotamattoman paljon museoesineitä. Niin järjestettiin maanmittaushallituksen maanmittauslaitoksen mittaustöitä ja jako- ym. toimintaa esittävä karttanäyttely sekä näissä töissä ja tehtävissä käytettyjä mittauskokoelmia ja apuneuvoja käsittävä maanmittausmuseo. Se herättikin 300-vuotisjuhlaan ja sen yhteydessä pidettyyn neljänteen pohjoismaiseen maanmittauskokoukseen osaa ottaneiden ulkomaalaistenkin mielenkiintoa.

Tilanahtauden vuoksi museonäyttely oli kuitenkin juhlallisuuksien jälkeen hajotettava ja museoesineet ahdettava vakinaista näyttelyhuonetta odotellessa mikä mihinkin joutilaaseen paikkaan. Vasta vuonna 1939 maanmittausmuseota varten saatiin tarkoitukseen sopiva tila. Museoon sijoitettujen näyttelykarttojen maanmittausvirkakunnan mitta- ja kartoitustöistä antamaa kuvaa täydensivät näytteillä olevat mittauskokoelmat ja kartoitusvälineet 1600-, 1700- ja 1800-luvuilta.

Maanmittaushallituksen julkaisu n:o 31 vuodelta 1941 sisältää täydellisen selostuksen silloisista näyttelyesineistä. Kun vastaperustettuina kartta- ja museo-kokoelmat eivät olleet läheskään täydelliset, maanmittaushallitus toivoi maanmittausinsinöörien edelleen muistavan maanmittausmuseota varsinkin puuttuvia vanhoja kojetyyppejä ja mittaussivälineitä käsittävillä lahjoituksilla.

MIL:N 100-VUOTISNÄYTTelyn AVAJAISET TEKNIIKAN MUSEOSSA.
VAS. STMY:N PUH.JOHT. OSMO SIMOLA, KALERVO SALONEN, AARRE TERHO JA TEKNIIKAN MUSEON SÄÄTIÖN VARAPJ. HEIKKI HONGISTO.

© TEKNIIKAN MUSEO

Maanmittausmuseo Tekniikan museon osaksi

Maanmittareiden museotoiminta rauhoittui talvi- ja jatkosotien jälkeisenä aikana. Virkakunnalla oli täysi työ saada asutustoiminta hoidetuksi, viimeiset iso-jaot päätökseen ja järjestötoimintakin rauhoitetuksi. Museoajatus oli kuitenkin jäänyt itämään. Museo toiminnan uudelleen aloittamisessa oli lähtökohtana *Geodeettien Kerhon* 30-vuotisjuhlassa vuonna 1967 herätetty maanmittausmuseoajatus ja sen pohjalta kerhon piirissä liikkeelle lähtenyt keräys- ja inventointitoiminta. Vaikka materiaallinen tulos jäikin tässä vaiheessa vaatimattomaksi, tällä toiminnalla oli kuitenkin oleellinen vaikutus maaperän muokkaajana.

Uutta vauhtia museoajatus sai, kun Maanmittausinsinöörien Liitto (MIL) päätti vuonna 1970 *Geodeettien Kerhon* ehdotuksesta laajentaa toiminnan koko jäsenkuntansa ja myös alan virastojen ja liikelaitosten piiriin. MIL:n tehtyä samalla periaatepäätöksen yhteistoimintaan pyrkimisestä edellisen vuonna perustetun *Tekniikan museon säätiön* kanssa tarkoituksena maanmittausalan osaston saaminen Tekniikan museoon olivat edellytykset olemassa museohankkeen toteutumiseksi nopeammin kuin alun perin osattiin odottaakaan.

Hankkeen käytännöllisestä toteuttamisesta huolehtii MIL:n museotoimikunta, jonka runkona oli ollut vuonna 1967 valittu *Geodeettien Kerhon* toimikunta, jäseninään ylijoht. **Seppo Härmälä** ja DI **Olavi Siikaniemi** ja johon vuodesta 1971 olivat lisäksi kuuluneet DI **Eino Kajaste** *Tekniikan museon säätiöstä* sekä TkT.hc

Karl Löfström, lääninmri **Helmer Wallenius** ja DI **Aarne Veriö**.

Toimikunnan kannalta varsinkin talvikausi 1971–1972 oli työntäyteinen, sillä sinä aikana ryhdyttiin maanmittaustekniikan erikoisnäyttelyn valmisteluun. Talkoopaia tarvittiin eikä ilman sitä olisi suururakasta selvittykään.

Tekniikan museossa pidetyt museonäyttelyn avajaiset 23.3.1972 kuuluivat kiinteänä osana samaan aikaan Helsingissä pidettyjen maanmittauspäivien ohjelmaan. Kutsuvieraat ja liiton jäsenet, yhteensä n. 230 henkeä, lausui tervetulleeksi säätiön valtuuskunnan varapuheenjohtaja DI **Heikki Hongisto** ja näyttelyn avauspuheen piti MIL:n puheenjohtaja kansanedustaja **Pentti Mäki-Hakola**.

Tekniikan museon maanmittaustekniikan osasto pyrkii antamaan kuvan alan kehityksestä maassamme. Osaston koko-

elmiin pyritään hankkimaan eri aikoina Suomessa käytettyjä maanmittausalan välineitä ja kojeita, alaan liittyvää kirjallisuutta, valokuvia, kartoja ja asiakirjoja ym. sekä erikoisuutena alaa koskevaa muistitietoa ääninauhoina. Ääninauhojen litterointi suoritettiin onneksi ennen kuin nauhoille tallennetut tiedot ehtivät tuhoutua. Muistitietoa on nyt tallessa n. 3 200 sivua.

Aineistosta on osa maanmittarien käyttöön luovutetussa museon tutkijain huoneessa, osa taas museon näyttelytiloissa yleisön nähtävänä.

Museonäyttelyä on avajaisten jälkeen laajennettu ja uudistettu. Samaan aikaan tapahtui myös Tekniikan museon näyttelytilojen ja kokoelmien uudelleen järjestäminen. Maanmittaustekniikan näyttelyn oltua välillä purettuna sovittiin 12.11.1986 museon johtajan **Lea Väkeväisen** ja muun museohenkilökunnan

tyisesti kaipasivat omien organisaatioidensa toimenpiteitä museoasiassa.

Talkootyössä museon voima

Museotoimikunta, jonka huolena on omalta osaltaan ollut toiminnan kehittäminen, on vuosien kuluessa myös uudistunut. Ylijohtaja Seppo Härmälä pyysi jo vuonna huhtikuussa 1972 vapautusta toimikunnan puheenjohtajuudesta. Härmälä on kuitenkin ollut usein nähty osallistuja senkin jälkeen. Toimikuntaa, jonka suhteet *Tekniikan museon säätiöön* ovat käytännön tasolla toimineet, vaikkeivät aina kirjaimellisesti ja virallisesti kirjattuina, ryhtyi johtamaan museointendenttinä DI Olavi Siikaniemi. Siikaniemen kuoltua 1976 museotoimikunnan puheenjohtajana toimi lääninmri **Helmer Wallenius** vuoteen 1982 ja hänen jälkeensä DI Jaakko Ollila vuoteen 1986. Maanmittausneuvos Aarre Terho jatkoi puheenjohtajana vuoteen 1999, jolloin maanmittausneuvos **Tauno Talvio** siirtyi puheenjohtajaksi. Vuoden 1999 aikana museotoimikuntaan kuuluivat puheenjohtajan lisäksi järjestöjensä asettamina jäseninä maanmittausneuvos Tauno Talvio, TkL **Pekka Raitanen**, DI **Antti Kuparinen**, DI **Mikko Vähä-Piikkiö**, DI **Pertti Heikkilä**, FM **Risto Talman** ja arkistonhoitaja Timo Luoma-aho sekä maanmittauslaitoksen nimeämänä edustajana tark. **Pirkko Nurminen**.

Museon toiminnassa ovat oleellisena osana olleet talkoolaiset, joista myös on muodostunut enemmän tai vähemmän epävirallinen työvaliokunta. Vuodesta 1999 alkaen talkoisiin ovat osallistuneet myös *Maanmittausalan ammattikorkeakoulu- ja opistoteknisten Liiton* (MAKLI) jäsenet **Rauni Salminen** ja **Anssi Kuusela** ja näin sidonnaisuus museotoimintaan laajeni samalla MIL:n ulkopuolelle. Viime aikojen utterimpia MIL:n talkoolaisia ovat entisten aktiivien lisäksi olleet DI **Kalevi Kirvesniemi** ja maanmittausjoht. **Kaarlo Koivisto**.

Vuoden 1999 vuosikertomuksen mukaan talkoolaiset ovat kertomusvuonna käyttäneet talkootyöhön 554 työtuntia yhteensä 111 käyntikertana. Tekniikan museon kokoelmassa maanmittausalan aineistoa oli toimintavuoden 1999 lopussa seuraavasti:

– kojeita ja laitteita	773 kpl
– valokuvia	2 600 kpl
– lehtileikkeitä	4 355 kpl
– kirjoja	1 614 kpl
– kaupunkikarttoja	606 kpl
– ex libriksiä	53 kpl
– haastattelukasetteja	185 kpl
– kirjallista muistitietoa	192 hlöltä.

sekä museotoimikunnan edustajain TkT.hc Seppo Härmälän, TkL **Pirkko Noukan**, DI **Jaakko Ollilan**, lääninmri **Aarre Terhon** ja arkistonhoit. **Timo Luoma-ahon** kanssa uudelleen pystytettävän näyttelyn jäämisestä museon johdon valvontaan ja hoitoon maanmittausosaston museotoimikunnan avustuksella museotoimikunnan huolehtiessa uuden näyttelyaineiston hankinnasta ja täydennyksestä. Maanmittarien tutkimushuone jäi edelleen maanmittarien hallintaan ja talkoolaisten tukikohdaksi. Museonäyttelyn suunnitteluun ja saneeraukseen osallistui sitten mm. arkkitehti **Kirsti Perttinen**, TkT.hc Seppo Härmälä, TkL Pirkko Nouka, maanmittausneuvos **Urpo Vilenius**, yli-ins. **Mikko Karvinen**, lääninmri Aarre Terho, DI **Mikko Karvinen**, DI Aarne Veriö, DI **Jukka Artimo**, DI **Matti Kärkkäinen**, DI **Aulis Tenkanen** ym. Museonäyttelyn käsikirjoituk-

sen laati Tekniikan museon pyynnöstä Timo Luoma-aho.

Erikoisnäyttely juhlavuoden kunniaksi

MIL:n 100-vuotisjuhlien yhteyteen vuonna 1990 pystytettiin Tekniikan museon tiloihin MIL:n erikoisnäyttely. Näyttelyn aineiston tuottivat alan yhdistykset. Maanmittauslaitoksella oli myös omaa näyttelymateriaalia. Näyttelyn avajaissanat lausui lääninmri Aarre Terho. *Tekniikan museon säätiö* ja *Suomen Teknillinen Museoyhdistys* olivat tilaisuudessa arvovaltaisesti edustettuina. Näyttely samoin kuin koko Tekniikan museon maanmittaustekniikan osasto herättivät erityisesti ihastusta MIL:n pohjoismaiden sisarjärjestöjen edustajissa. Tanskasta ja Norjasta puuttuvat maanmittausalan museot ja näiden maiden edustajat eri-

